

Complotdenker Frans Heslinga

”Elvis en JFK
leven nog, 9/11
*was an inside
job*, en de
aarde is plat!”

Complotdenker Frans Heslinga: ‘Elvis leeft, 9/11 was an inside job, en de aarde is plat’

Nederland heeft er sinds twee weken een prominente complotdenker bij: acteur Jeroen van Koningsbrugge liet door de Volkskrant optekenen dat 9/11 een *inside job* is geweest. Frans Heslinga (60), geboren en getogen in het Groningse Winsum, en volgens zichzelf Neêrlands complotdenker nummer één, is niet verbaasd. “We worden met z’n allen op enorme schaal belazerd.” Maar één voor één worden de mensen wakker, zegt hij.

Complotdenken is *booming*, zo lijkt het. Zo is op Netflix de documentaire *Behind the Curve* (Daniel J. Clark, 2018) een hit. Daarin wordt getoond hoe de beweging die zich *Flat Earthers* noemt, mensen die ervan overtuigd zijn dat de aarde plat is, almaar groeit. Frans Heslinga heeft ‘m natuurlijk ook gezien. Of nee, zo natuurlijk is dat niet. Heslinga kijkt namelijk geen televisie en leest geen kranten. “Da’s alleen maar slecht voor het brein,” zegt hij. Al die leugens die je daar worden verteld.

Frans Heslinga wordt in 1958 geboren in Winsum, als zoon van een elektromonteur en een huisvrouw. Twee broers, twee zussen. Wordt aanvankelijk protestants-christelijk opgevoed, tot z’n ouders rond z’n dertiende zeggen: zoek het nu zelf maar uit. “Religie beperkt je in je ontwikkeling. Wie niet weet, moet geloven, zeg ik altijd maar. De bijbel is al 43 keer herschreven, wat moet je daarvan nog aannemen?”

Hij haalt zijn Nima A, B en C, alvorens hij economie gaat studeren aan de Groningse HES. Gaat daarop werken voor een reclamebureau in Gorkum, wordt productmanager bij Gist-Brocades in Delft, doceert vijf jaar economie aan het Hanze College in Zwolle, en begint vervolgens een marketing-adviesbureau, dat uitmondt in een uitgeverij, met 27 werknemers en kantoren in vier verschillende landen. Vakbladen over gezondheid, wellness en zonnebanken worden verkocht in acht landen. Tot een Duits bedrijf z’n uitgeverij opkoopt, en Heslinga zelfstandig verder gaat als organisator van beurzen.

Klinkt allemaal nog niet zo buitenaards. Wat triggerde het complotdenken?

Heslinga: “Dat gebeurde in 2013, toen ik werd benaderd door mijn oude korfbaltrainer Anton Teuben, ook uit Winsum. Hij was één van de eerste UFO-deskundigen van Nederland, en wilde een event opzetten. Omdat ik ervaring had met het organiseren van beurzen, kwam hij bij mij terecht.”

En zo is 't gekomen. Heslinga, die tegenwoordig in het Utrechtse Houten woont: “Als je het *Pad der Waarheid* krijgt aangeboden, kun je twee fouten maken: je kunt het pad niet opgaan, én je kunt het pad niet helemaal aflopen. En dat is ook waar het mij om gaat: de waarheid naar buiten brengen.”

Eén van die ‘waarheden’, volgens Heslinga, is dat de aarde plat is, omgeven door een muur van ijs, met de noordpool in het midden, en met een immense dome er over heen. Daarvan is hij sinds een jaar of vijf overtuigd. “Vanaf 2014 ben ik me gaan verdiepen, en heb ik me op alle informatie gestort die ik maar te pakken kon krijgen. Dat betekende elke dag drie, vier uur studie. Ik wilde gewoon alles weten.”

Maar neemt het complotdenken nou daadwerkelijk toe? De Britse krant *The Guardian* deed onderzoek en meende eerder dit jaar van wel. Oorzaak: de algoritmes van YouTube, aldus de krant. Mensen die op de filmpjessite een video over een willekeurige complottheorie (de maanlanding, 9/11 of de moord op JFK) bekeken, werden vervolgens attent gemaakt op andere complot filmpjes – veelal platte aarde-filmpjes. Of ze die ook niet wilden bekijken?

YouTube trok onmiddellijk het boetekleed aan, en beloofde intussen beterschap: filmpjes met *gevaarlijke* alternatieve waarheden zullen niet meer te pas en te onpas worden aangeboden.

Jeroen van Koningsbrugge kreeg, na zijn ontboezeming in de Volkskrant vorige week, bakken met kritiek en vooral hoon over zich heen. Dat overkwam eerder acteur George van Houts, die aan de tafel van *De Wereld Draait Door* zijn 9/11 theorie ontvouwde. En vanwege die spot, zeggen de complotdenkers zelf, is de beweging eigenlijk veel groter dan dat ie nu lijkt. “Negentig procent van ons zit nog in de kast.”

Is dat werkelijk zo? Is de beweging écht zo groot? En wordt er tegenwoordig écht meer in complotten gedacht dan vroeger? Harde cijfers zijn er niet of zijn zeldzaam (zeven procent van de Amerikanen schijnt te

denken dat de landing op de maan in scene is gezet), maar door de aandacht die het via internet en vooral ook social media krijgt, bestaat die indruk wél, beaamt hoogleraar Jaron Harambam.

“Het is inderdaad wat meer zichtbaar”, zegt socioloog Harambam, die zich twee jaar lang onderdompelde in de wereld van complotdenkers, en die in 2017 zelfs promoveerde op complotdenken. Hij vervolgt: “Maar verschillende historische onderzoeken vertellen eerder het tegenovergestelde. Die tonen juist aan dat complotdenken iets van alle tijden is en vroeger zelfs nog wat vaker voorkwam dan nu.”

Maar Frans Heslinga, die zichzelf liever *compleetdenker* noemt, ziet het aantal mede-complotdenkers wel degelijk groeien. Wat zijn eerste ‘waarheid’ was?

“Wat veel mensen wakker heeft gemaakt”, zegt Heslinga, “was natuurlijk 9/11. Mij ook. Een vliegtuig is gemaakt van aluminium dat anderhalve centimeter dik is. Als daar een duif tegenaan vliegt, heb je een gat in je romp. Dat zo’n vliegtuig een toren van gewapend beton invliegt is natuurlijk onmogelijk. Kletsboek. Vervolgens ga je op onderzoek uit. Ik ging alle bekende complotdenkers volgen. Alle filmpjes en documentaires bekijken. En niet één keer, maar wel tig keer. Zo kom je achter de meest wonderlijke dingen. William Shakespeare bijvoorbeeld. Heeft nooit bestaan.”

Oh?

“Welnee. Een groepje Engelse aristocraten wilden een Engelse tegenhanger van enkele beroemde Amerikaanse schrijvers, en gingen onder de naam Shakespeare verhalen schrijven. Echt waar. De maanlanding, ook zoiets. Is nooit gebeurd. Maar president John F. Kennedy had in 1961 geroepen: ‘Binnen tien jaar staan we op de maan’, dus dan moet je het ook doen. En *If you can’t make it, fake it*. Maar de maan is helemaal niet stoffelijk, daar kun je als groepje vrijmetselaars helemaal niet overheen lopen. Sterker nog: er is nog nooit een astronaut de ruimte in geweest. Maar ja, NASA krijgt 57 miljoen dollar per dag, dus dan wil je dat sprookje natuurlijk wel blijven continueren. Maar bekijk al die filmpjes erover maar op YouTube, en trek dan zelf je conclusies.”

Op de maan kun je helemaal niet lopen, want die is niet stoffelijk. Sterker nog: er is nog nooit een astronaut de ruimte in geweest

En JFK?

“Of hij vermoord is?”

Nou, dat ie vermoord is is wel duidelijk. Maar door wie, volgens u?

“Hij is helemaal niet vermoord! Welnee. Dat zijn acteurs, die zogenaamd doodgaan, en vervolgens elders in alle rust hun leven voortzetten. Lady Di net zo. Die lag destijds in scheiding met Charles. Stapte zonder ook maar een schrammetje uit die auto hoor. De agent die als eerste op de plaats van het ongeluk was heeft daarvan getuigd. Kijk ook maar naar de beelden van haar ‘begrafenis’, haar zonen kunnen hun lachen nauwelijks inhouden, omdat ze weten dat het *fake* is. Ook Elvis en Michael Jackson hebben hun dood in scene gezet. Intimi weten dat Jackson naar Canada is vertrokken, waar hij in alle rust weer gewoon zelf z’n boodschappen kan doen.” Heslinga kan zo nog wel even doorgaan. En dat doet ie graag. En wie hem even op z’n praatstoel laat zitten, kan z’n lol op. Hij rolt van de ene in de andere complottheorie. Het ratelt maar door. En ze worden hoe langer hoe gekker, die complottheorieën.

Steven Hawking? Toevallig hè, dat de zogenaamd slimste man van het universum niet kon praten. Het was gewoon iemand van NASA die die bandjes insprak

De Titanic bijvoorbeeld. “Is nooit gezonken.” Albert Einstein? “Wat ’n schurk, met z’n theorieën, waarvan er niet één overeind is gebleven.” Steven Hawking? “Die man had geen idee waar ’t over ging. Die wijste man van het universum, wat hij absoluut niet was, die zogenaamd niet kon praten. Toevallig hè? Welnee: iemand van de NASA sprak voortdurend die bandjes in. Dat was hij niet zelf, kom nou!” Water? “Is helemaal geen H₂O. Water is geen waterstof en zuurstof samengeperst. Wat een kletsboek. Water is een basiselement!” Dinosauriërs? “Hebben helemaal nooit bestaan. Draken trouwens weer wel. Zoals we tegenwoordig honden en katten hebben, zo waren er vroeger draken. Al probeert men die nu juist weer in sprookjes te duwen, alsof ze nooit bestaan hebben. Wist je trouwens dat mensen vroeger tien kilometer groot waren?”

Voor een weldenkend mens bent u natuurlijk gewoon een complotgekkie, een clown, een fantast.

“Nou, dat doet me helemaal niets. Moeilijk om van jezelf te zeggen, maar ik ben hoogbewust. Ik ben het stadium van kwaadheid al lang voorbij. Als iemand iets anders vindt, nou prima. Ik heb toch gelijk. Een paar jaar

geleden zat ik in een filmpje op *Powned*. Is intussen 3,5 miljoen keer bekeken! ‘Je gaat viraal, pap!’, zei m’n dochter. Nou, mooi toch? Ook al waren er vervolgens reacties als *Het busje om jullie op te halen komt zo*. Natuurlijk is de eerste reactie van mensen vaak dat het ’t grap is. Maar het is toch geen toeval dat in alle klaslokalen verplicht een globe staat? Tot hun zevende levensjaar kun je kinderen namelijk alles wijsmaken. Maar iemand die mijn lezing volgt, die snapt gauw genoeg hoe het écht zit. Zo’n lezing duurt zes uur, wel met pauze hoor, en in die tijd gaan er driehonderd dia’s doorheen.”

Overigens vindt hoogleraar Harambam – los van de overtuiging van Heslinga, die hij niet zegt te kennen – dat je complotdenkers zeker niet zo maar weg moet zetten als paranoïde gekkies. Je vindt ze namelijk in alle lagen van de bevolking. Van hoog- tot laagopgeleid, van links tot rechts, en van jong tot oud. Bovendien, zegt hij: “Een gezond wantrouwen jegens wat de gevestigde instanties ons voorschotelen is heel normaal. Kritisch zijn is belangrijk. Daarbij: de ene complottheorie is natuurlijk de andere niet. Het maakt een verschil of je een *anti-vaxxer* bent, of dat je meent dat 9/11 een hoax is. Bovendien vind je complotdenkers in allerlei gradaties. Er zijn er die álle kennis wantrouwen, en er zijn er die heel dogmatisch overtuigd zijn van hun eigen gelijk.”

Frans Heslinga behoort tot die laatste categorie: “We worden met z’n allen namelijk op een enorme schaal belazerd.” Maar kijk uit, waarschuwt hij, want wie voor z’n beurt praat is de pineut.

Hoezo?

“Hier in Lelystad woont een KLM-pilote, die ook regelmatig bij ons op congressen komt. In van die grote Boeings vloog ze. Die vertelde haar bazen in alle eerlijkheid dat haar apparatuur steeds aangaf dat ze over een platte aarde vloog. Sindsdien doet ze bureauwerk en mag ze niet meer de lucht in. Ik ben ervan overtuigd dat er nog veel meer piloten weten hoe het écht zit. Maar die willen nog wel ’n tijdje blijven vliegen, dus die houden liever hun mondje dicht.” •